

**UCHWAŁA NR VI.42.2015
RADY GMINY WĄSEWO**

z dnia 29 czerwca 2015 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wąsewo na lata 2015-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn.zm.) § 10 ust. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. z 2013 r. poz. 501 z późn.zm) uchwała, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Wąsewo na lata 2015-2020 zgodnie z załącznikiem do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Traci moc uchwała Nr XV/72/08 Rady Gminy Wąsewo z dnia 25 kwietnia 2008 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wąsewo (z późn.zm.)

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Krzysztof Gałązka

Załącznik do Uchwały Nr VI.42.2015

Rady Gminy Wąsewo

z dnia 29 czerwca 2015 r.

Zalacznik.pdf

Plan Odnowy Miejscowości Wąsewo na lata 2015-2020

Załącznik
do Uchwały Nr VI.42.2015
Rady Gminy Wąsewo
z dnia 29 czerwca 2015 r.

Plan Odnowy Miejscowości

W ą s e w o

na lata 2015-2020

Wąsewo, maj 2015 r.

I. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

1.1 Założenia do Planu Odnowy Miejscowości Wąsewo

Plan Odnowy Miejscowości Wąsewo obejmuje główne kierunki rozwoju miejscowości, mające na celu pobudzanie i stymulowanie współpracy środowisk lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego, zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej, generujących nowe miejsca pracy oraz tworzenie poczucia więzi mieszkańców ze swoją miejscowością. Założeniem planu odnowy miejscowości jest podejmowanie przedsięwzięć mających na celu ożywienie społeczne i gospodarcze, w tym zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, jak również poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Wąsewa.

Zasięg terytorialny Planu wyznaczają granice administracyjne miejscowości Wąsewo.

W dokumencie tym przedstawiono oczekiwania i nadzieje mieszkańców, wskazano słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia wsi. Określono najważniejsze cele i zadania, jakie należy zrealizować dla scalenia społeczności wiejskiej i stworzenia takich warunków życia, które prowadzić będą do ogólnego zadowolenia z zamieszkiwania w tej miejscowości.

II.CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI WĄSEWO

2.1 Położenie, powierzchnia

Miejscowość Wąsewo jest położona w powiecie ostrowskim i jest głównym ośrodkiem administracyjnym i siedzibą władz Gminy Wąsewo.

Miejscowość leży w północno – zachodniej części gminy w odległości 3 km na północ od drogi krajowej nr 60 relacji Kutno – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka. Odległość Wąsewa od najbliższych miast wynosi odpowiednio: 20 km do Ostrowi Mazowieckiej, 35 km do Ostrołęki, 36 km do Wyszkowa, 43 km do Łomży i 98 km do Warszawy.

Położenie Wąsewa na tle powiatu ostrowskiego i województwa mazowieckiego

Wąsewo jest największą miejscowością w gminie.

Układ przestrzenny Wąsewa posiada charakter wielodrożny z zarysowanym centrum na skrzyżowaniu dróg powiatowych o kierunkach:

W – Z i N – S, który nosi znamiona układu urbanistycznego.

Pod względem przyrodniczym Wąsewo znajduje się w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”.

Powierzchnia sołectwa wynosi 521,34 ha.

2.2 Ukształtowanie powierzchni

Według podziału fizyczno – geograficznego Polski J. Kondrackiego Wąsewo położone jest w pasie Nizin Środkowopolskich, w makroregionie: Nizina Północnomazowiecka, w mezoregionie: Międzyrzecze Łomżyńskie.

Nizina Północnomazowiecka znajduje się w widłach dolnej Narwi i dolnego Bugu, na wschód i na południe od linii zasięgu zlodowacenia wiślanego. Międzyrzecze Łomżyńskie jest wysoczyzną morenową. Znaczący wpływ na ukształtowanie tego terenu miała działalność akumulacyjna i erozyjna rzek.

Na terenie sołectwa Wąsewo można wyróżnić następujące naturalne jednostki morfologiczne:

- Wysoczyzna moreny dennej – ma aktualnie charakter płaskiej równiny o średniej wysokości 110 – 120 m n.p.m. Przeważają spadki od 2 do 5%. Morena denna urozmaicona jest niewielkimi zagłębieniami bezodpływowymi o płaskich dnach. Zagłębiają się one na głębokość względną od 1 do 2 m.

Obszar wysoczyzny moreny dennej, gdzie wierzchnią warstwę stanowi glina zwałowa sprzyja rozwojowi funkcji rolniczej.

Obok wysoczyzny moreny dennej zbudowanej z gliny zwałowej występuje również wysoczyzna moreny dennej zbudowana z piasków i żwirów.

Taka budowa sprzyja rozwojowi funkcji mieszkaniowej i usługowej, w mniejszym stopniu funkcji rolniczej.

- Wzgórza moreny czołowej – są to formy płaskie, o łagodnych zboczach. Spadki zboczy kształtują się w granicach od 2 do 15%.

Wzgórza moreny czołowej zbudowane są z piasków i żwirów z dodatkiem glin i mułków z naniesionymi otoczkami i głazami narzutowymi. Są to utwory lodowcowe.

Sprzyjają rozwojowi funkcji leśnej i wypoczynkowo – rekreacyjnej.

- Wzgórza kemowe – zbocze wału charakteryzuje się niewielkimi spadkami od 2 do 10%. Wysokość względną wynosi od 5 do 10 m. Zbudowane są z piasków i żwirów.

Sprzyjają rozwojowi funkcji przemysłowej, a po ukończeniu eksploatacji funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

- Tarasy zalewowe – mają zmienną szerokość od kilkudziesięciu do kilkuset metrów, są płaskie i często podmokłe. Powierzchnia tarasu zbudowana jest z namulów i piasków humusowych – gleby rzeczne i bagienne. Obszar tarasu zalewowego jest nieprzydatny dla zabudowy z uwagi na niekorzystne warunki gruntowo – wodne.

2.3 Klimat

Wąsewo znajduje się w obszarze rolniczo-klimatycznym charakteryzującym się średnimi wartościami parametrów pogodowych, ale i najmniejszymi w Polsce opadami atmosferycznymi poniżej 550 mm. Jest to dzielnica cieplejsza niż dzielnica podlaska, z którą sąsiaduje. Okres wegetacji trwa od 210 do 220 dni. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7⁰C. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi około 60 – 90 dni. Pokrywa śnieżna nie utrzymuje się stale, ze względu na częste odwilże, największe grubości pokrywy notowane są w lutym.

Średnia roczna wilgotność powietrza wynosi około 80%, najwyższe wartości notowane są w miesiącach jesienno – zimowych z maksimum w listopadzie, natomiast najniższe w okresie wiosenno – letnim z minimum w czerwcu.

Z temperaturą powietrza oraz wilgotnością związane jest powstawanie mgieł. Średnio w ciągu roku notuje się około 43 dni z mgłą – najczęściej mgły występują wczesną jesienią.

2.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Wąsewo znajduje się w dorzeczu Narwi, w widłach jej dopływów – rzek: Orz – Potok Czarna. Wymienione rzeki są niewielkimi ciekami a ich stan czystości nie został sklasyfikowany. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są spływające z obszaru pól i łąk nawozy i odchody zwierzęce.

Maksymalne stany wód na rzekach niżu obserwuje się w miesiącach zimowo – wiosennych, a minimalne w miesiącach letnich. Wiosenne wylewy cieków powinny ograniczać się do tarasów zalewowych.

Obszar gminy jest średnio zasobny w czwartorzędowe wody gruntowe. Występują trzy poziomy wodonośne:

- pierwszy poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe. Część wód przesącza się wskutek grawitacji w głąb profilu, część zasila w wodę sieć rzeczną i rowy melioracyjne. Deformacje pierwotnego zwierciadła wody wywoływane są przez melioracje, drenaż, a także są związane z istnieniem na terenie gminy odkrywkowych wyrobisk piasku i żwiru,
- drugi poziom wodonośny występuje na głębokości 23 – 62 m, jest on całkowicie izolowany od powierzchni ziemi, przez co wody w nim występujące są czyste, wymagają jedynie prostego uzdatniania,
- trzeci poziom wodonośny – jest to *Zbiornik Doliny Kopalnej Wyszków*. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi na jego terenie od 20 do 40 m, a przewodność wynosi 15 – 30 m²/h.

Oprócz zbiornika wód czwartorzędowych na terenie gminy w utworach trzeciorzędowych został zidentyfikowany *Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 215 – Subniecka Warszawa – Niecka Mazowiecka*.

Zbiornik ten obejmuje cały obszar gminy. Wody tego zbiornika zostały zakwalifikowane do najlepszych klas czystości Ic oraz Ia i Ib.

2.5 Gleby

Na terenie sołectwa Wąsewo występują cztery rodzaje gleb:

- gleby mineralne III klasy bonitacyjnej,
- gleby mineralne IV klasy bonitacyjnej,
- gleby mineralne V i VI klasy bonitacyjnej,
- gleby organiczne IV, V i VI klasy bonitacyjnej

Gleby III klasy bonitacyjnej zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego, pszennego wadliwego i żytniego bardzo dobrego. Wyróżniają się dużą miąższością poziomu próchnicznego, stosunkowo dobrymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi oraz są łatwe do uprawy. Osiąga się na nich wysokie plony żyta, jęczmienia, owsa i ziemniaków.

Gleby IV klasy bonitacyjnej zaliczane są do kompleksu gleb ornych żytniego

dobrego, czasem żytniego słabego. Przy dobrych warunkach wilgotności i odpowiednim nawożeniu na glebach tych oprócz uprawy żyta i ziemniaków mogą udawać się również uprawy jęczmienia, owsa i buraków pastewnych.

Gleby V i VI klasy bonitacyjnej zaliczane są do kompleksu żytniego najslabszego i zbożowego pastewnego słabego. Są one zwykle zbyt suche lub zbyt wilgotne oraz ubogie w składniki pokarmowe, ich uprawa jest nieekonomiczna. Na glebach kompleksu zbożowego pastewnego słabego w latach suchych mogą udawać się żyto i ziemniaki, w latach wilgotnych rośliny pastewne.

2.6 Szata roślinna i świat zwierząt

Cały teren gminy znajduje się w „**Obszarze Funkcjonalnym Zielone Płuca Polski**” (ZPP). Obszar ten został wyodrębniony ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Przyczynia się do tego niski stopień degradacji środowiska naturalnego, brak uciążliwego przemysłu oraz występowanie wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

W stworzonym europejskim systemie ochrony przyrody „**Natura 2000**” ochroną został objęty fragment Puszczy Białej /na terenie Wąsewa/ jako Specjalny Obszar Ochrony (SOO) nr 89 – Puszcza Biała (**SOO są wyodrębnione na podstawie Dyrektywy UE z dnia 21.05.1992 roku w sprawie ochrony naturalnych siedlisk dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa siedliskowa**).

Na terenie Wąsewa występują duże kompleksy leśne. Są to najczęściej lasy gospodarcze, w jednakowym wieku, średnio 50-cio letnie. W drzewostanie, oprócz sosny dominuje brzoza. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta, bujnie natomiast rozwinięta jest warstwa krzewinek i mchów. Największe, zwarte kompleksy leśne Puszczy Białej znajdują się w południowej części gminy, zaś nieduże kompleksy leśne występują na północnym wschodzie i wschodzie. Centralna część gminy w okolicach Wąsewa pozbawiona jest zwartych zadrzewień, przeważają tu drzewa towarzyszące gospodarstwu rolnym oraz zadrzewienia liniowe wzdłuż dróg.

Kolejną grupę zbiorowisk tworzą łąki i pastwiska. Są to zbiorowiska roślinne o

charakterze półnaturalnym. Na terenach, gdzie poziom wody gruntowej jest bardzo wysoki, występuje roślinność typowa dla łąk wilgotnych. Na terenach nieco bardziej wzniesionych wykształciły się zbiorowiska łąki świeżej. Łąki i pastwiska występują głównie w dolinach rzek: Potok Czerna, Kabat, Wymakracz i jego dopływach.

W związku ze znaczną ilością terenów zmeliorowanych brak jest obszarów bagiennych.

Poszczególne zbiorowiska roślinne są miejscem bytowania i żerowania różnych grup zwierząt. Środowisko wnętrza lasu jest miejscem życia mniejszych i większych ssaków, takich jak: dziki, sarny, lisy, wiewiórki, zające, kuny, jeże.

III. RYS HISTORYCZNY MIEJSCOWOŚCI WĄSEWO

Wąsewo to nazwa dzierzawcza od nazwiska Wąs, zapisana w 1428 roku jako Wanschowo. Można też uznać tę nazwę jako topograficzną, gdyż Wąsy oznaczają wyrastające części roślin, a może nawet wieś odpowiednio wijącą się ze swoimi domostwami.

Nazwę tę można odnieść również do staropolskiego wyrazu Wąsosze, co oznacza miejsce, w którym coś się schodzi, zbiega, łączy.

Określenie to odpowiada topograficznemu położeniu wsi. W drugiej połowie XVI wieku Wąsewo leżało na skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych, łączących ziemię zakroczyńską, różańską, liwską i łomżyńską. W kierunku północnym prowadził trakt do Ostrołęki i Nowogrodu, a przez Skarżyn i Czerwin do Łomży. W kierunku wschodnim przez Komorowo do Ostrowi. Na południe Długosiodło, Przetycz, Wyszaków do Warszawy i Pułtuska. W kierunku zachodnim przez Goworowo trakt prowadził do Różana.

O Wąsewie i okolicy z czasów najazdu szwedzkiego opowiada Henryk Sienkiewicz na kartach "Potopu":

"... Książę ruszył głęboką i ciemną nocą ku Wąsowu i Jelonce, przeszedł w Czerwinie rzekę i zostawiwszy jazdę w gołym polu, zasadził piechotę w pobliskich zagajnikach, aby niespodziewanie wychylić się mogła..."¹⁾

---

¹⁾Henryk Sienkiewicz, *Potop*, Warszawa 1997, s.931

IV. ANALIZA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI

4.1 Inwentaryzacja zasobów społecznych

a) Demografia

W miejscowości Wąsewo zamieszkuje 570 mieszkańców (dane GUS z 2011 r.) , co stanowi w stosunku do wszystkich zamieszkałych w gminie (4476 osób) 12,7%. W zdecydowanej większości są to osoby w wieku produkcyjnym (376 osób). Grupa, do której należą dzieci i młodzież stanowi 17,5% (100 osób), a osoby starsze i w podeszłym wieku (powyżej 65 roku życia) - 16,5% (94 osoby).

W Wąsewie jest znaczny potencjał ludzki, który może kontynuować dziedzictwo tradycji, historii i kultury, przy jednoczesnym zaszczepieniu nowych, współczesnych elementów rozwoju i integracji całej miejscowości.

Tablica 1: Struktura ludności miejscowości Wąsewo

Przedział wiekowy	Ilość osób	% ogółu
Mieszkańcy ogółem, w tym:	570	100
Dzieci i młodzież młodsza, wiek do 18 lat – przedprodukcyjny	100	17,5
Młodzież starsza i dorośli w wieku produkcyjnym	376	66,0
Osoby starsze w wieku poprodukcyjnym – powyżej 65 lat	94	16,5

Źródło: Dane GUS – 2011 r.

Dominacja mieszkańców Wąsewa w wieku produkcyjnym (stanowi 66% ogółu mieszkańców) jest istotnym czynnikiem determinującym aktywność społeczną na rzecz rozwoju i modernizacji wsi. Ważnym czynnikiem rozwoju społeczeństwa jest poziom wykształcenia. Najwięcej mieszkańców z wyższym wykształceniem obejmuje przedział grupowy w wieku 25 – 39 lat (wiek produkcyjny). Stanowi on średnio 10% populacji Wąsewa.

Coraz więcej młodych mieszkańców Wąsewa podnosi swoje kwalifikacje zawodowe i dąży do poprawy swojego wykształcenia.

b) Oświata

Na terenie miejscowości Wąsewo funkcjonuje Zespół Placówek Oświatowych w skład, którego wchodzi:

- Publiczne Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica
- oraz przedszkole przy, którym prowadzony jest oddział klasy „0”.

Zespół Placówek Oświatowych w Wąsewie zatrudnia wysoko wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną. Na zatrudnionych 23 nauczycieli 10 posiada stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, 9 mianowanego i 4 nauczyciela kontraktowego. Nauczyciele na bieżąco podnoszą kwalifikacje biorąc udział w szkoleniach jak również doskonalą swój warsztat pracy na studiach podyplomowych.

Do publicznego Gimnazjum uczęszcza 200 uczniów z terenu całej gminy, szkoła podstawowa liczy 103 uczniów, do przedszkola zaś uczęszcza 25 dzieci.

Warunki dydaktyczne uczniów są dobre, szkoła dysponuje dwoma pracownikami komputerowymi z 39 stanowiskami pracy z dostępem do internetu oraz pracownię językową z 24 stanowiskami uczniowskimi. Wszyscy uczniowie począwszy od przedszkola uczą się języka angielskiego jako przedmiotu obowiązkowego. W szkole działa również multimedialna biblioteka, z której korzystają uczniowie jak również dostępna jest dla mieszkańców Wąsewa i całej gminy. Lekcje wychowania fizycznego odbywają się na pełnowymiarowej hali sportowej. Nauka w szkole odbywa się na jedną zmianę. Uczniowie zespołu mają zapewniony gorący posiłek w stołówce szkolnej oraz mogą korzystać z zajęć świetlicowych przed zajęciami jak również po ich zakończeniu. Uczniowie Zespołu Placówek Oświatowych w Wąsewie reprezentują naszą miejscowość jak również gminę na różnego rodzaju turniejach, konkursach przedmiotowych i tematycznych jak również zawodach sportowych. Działalność tej placówki spełnia funkcję integracyjną dla lokalnej społeczności.

c) Ochotnicza Straż Pożarna OSP

Jednostka OSP Wąsewo swoją działalność prowadzi od prawie 100 lat. Zrzesza w swoich szeregach 55 członków, aktywnie uczestniczy w życiu społecznym biorąc

udział w zawodach sportowo- pożarniczych, świętach i uroczystościach lokalnych jak i państwowych. Stoi na straży ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Celem odnowienia swoich szeregów w jednostce działa Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza, której członkowie zajmują czołowe miejsca w Turniejach Wiedzy Pożarniczej.

Ochotnicza Straż Pożarna była pierwszą organizacją w gminie posiadającą osobowość prawną i wpisaną do KRS. Od 1991 roku włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Swoim zasięgiem wykracza poza teren swojej miejscowości, gminy i powiatu.

Dzięki ogromnemu wsparciu Urzędu Gminy oraz innych instytucji OSP Wąsewo dysponuje bardzo dobrymi warunkami lokalowymi jak również jest dobrze wyposażone w sprzęt potrzebny do prowadzenia swojej działalności statutowej. Jednostka m.in. dysponuje dwoma samochodami gaśniczymi: jednym ciężkim drugim średnio wyposażonym w zestaw do ratownictwa drogowego. Członkowie jednostki OSP Wąsewo na bieżąco odbywają szkolenia.

d) Pomoc społeczna

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje na terenie gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Urzędzie Gminy w miejscowości Wąsewo - zatrudniający 5 osób. Ośrodek pomocy społecznej realizuje zadania zlecone gminie zgodnie z ustaleniami przekazanymi przez wojewodę i zadania własne gminy zgodnie z ustaleniami rady gminy.

Liczba bezrobotnych w gminie Wąsewo kształtowała się następująco; w 2006 roku liczba bezrobotnych wynosiła 291 osób, w 2007 rok – 269 osób.

Stopa bezrobocia w gminie Wąsewo wynosiła: w 2006 roku - 10,8%, w 2007 roku - 9,9 %.

W latach 2005-2007 następuje spadek liczby bezrobotnych, aczkolwiek zauważa się wyraźne rozwarstwienie poziomu życia i narastanie problemów społecznych na wsi.

Bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność wychowawcza, alkoholizm objawiają się ubóstwem, a często skrajną nędzą.

Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym, zaś największą grupę bezrobotnych według wieku stanowią ludzie młodzi do 34 lat – około 60%.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje projekty pomocowe służące wsparciu budowy potencjału polityki społecznej na poziomie lokalnym:

- Program Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich (PPWOW) – będzie wspierał finansowanie projektów wynikających z gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w zakresie : usług dla osób starszych, usług dla dzieci i młodzieży oraz usług dla rodzin potrzebujących pomocy,
- Regionalny Program Operacyjny Kapitał Ludzki z Priorytetu VII na lata 2007-2013; w ramach uchwalonego przez Radę Gminy Wąsewo w dniu 26 marca 2008 roku Gminnego Programu Aktywności Lokalnej na lata 2008-2013, będą podejmowane z tego programu działania o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

Przy Urzędzie Gminy w Wąsewie działa Klub Pracy, którego celem jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, umożliwienie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy nabycia umiejętności znalezienia zatrudnienia, jak również organizacja szkoleń i zajęć o charakterze zawodowym. Klub działa na podstawie Porozumienia podpisanego w dniu 1 kwietnia 2008 roku pomiędzy Wójtem Gminy Wąsewo a Dyrektorem Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowi Mazowieckiej.

e) Obsługa ludności

Miejscowość Wąsewo jest siedzibą urzędu gminy. Urząd mieści się w należącym do gminy budynku przy ul. Zastawska 13.

Wąsewo posiada dobrze rozwiniętą obsługę mieszkańców. Najważniejszą placówką publiczną jest Urząd Gminy.

W budynku urzędu oprócz siedziby władz gminnych mieści się również: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Pocztowy, Urząd Stanu Cywilnego, Komisariat

Policji a także Gminny Klub Pracy, placówka Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Stowarzyszenie – Ziemia Wąsewska.

Do jednostek organizacyjnych miejscowości Wąsewo zaliczamy:

- Zakład Usług Wodno-Kanalizacyjnych i Sanitarnych, utworzony w 1995 roku, dysponujący :
  - oczyszczalnią ścieków wraz z systemem kanalizacji,
  - siecią wodociągową na terenie całej gminy.

Ponadto na terenie miejscowości Wąsewo funkcjonują:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „VISH-Med”.

Budynek Ośrodka, będący własnością gminy , jest usytuowany w centrum Wąsewa.

- Ochotnicza Straż Pożarna ,
- Bank Spółdzielczy,
- Gminne Centrum Sportu i Rekreacji,
- Gminna Spółdzielnia „SCH” Wąsewo.

Dysponuje bazą handlowo-magazynową oraz siecią punktów handlowych na terenie gminy.

- Przystanek autobusowy (w centrum przy placu Ks. Kłobukowskiego),
- Apteka.

W Wąsewie działają dwa obiekty gastronomiczne: Bar Popularny i Bar „HEGE” oraz dość liczne obiekty handlowe i usługowe.

Na terenie Wąsewa działają stowarzyszenia, koła zainteresowań i kluby sportowe:

- Koło Gospodyń Wiejskich w Wąsewie,
- Stowarzyszenie – Ziemia Wąsewska,
- Kluby sportowe: UKS Wąsewo i MLUKS Wąsewo,
- Chór parafialny (grupa nieformalna).

f) Sport

Rok 1997 uważany jest za początek wielkiego tenisa stołowego w Wąsewie . W tym roku został zatrudniony jako nauczyciel wychowania fizycznego, były zawodowy tenisista stołowy Przemysław Gozdowski. Wtedy została utworzona sekcja tenisa stołowego, której podporą stali się uczniowie ze szkół w Trynosach - Osiedle,

Rzaźnika Włociańskiego i Rudy.

Na terenie Wąsewa działa klub sportowy KS Wąsewo.

Ocenia się, że Wąsewo jest jednym z czołowych ośrodków tenisa stołowego województwa mazowieckiego.

W październiku 2007 roku gmina oddała do użytku Gminne Centrum Sportu i Rekreacji w Wąsewie. Wymiary hali są dostosowane do wymogów gry w piłkę ręczną, koszykową, siatkową, tenisa stołowego i halową piłkę nożną. Są również trybuny dla 206 sportowców i kibiców oraz 50 miejsc stojących. W celu udostępnienia obiektu osobom niepełnosprawnym zastosowano następujące rozwiązania: pochylnie podjazdową przed wejściem głównym, WC i szatnie przystosowane dla osób niepełnosprawnych, otwory drzwiowe umożliwiające poruszanie się wózkiem, antypoślizgowe posadzki we wnętrzu i na podjeździe.

Hala sportowa służy społeczności lokalnej jako miejsce organizacji imprez masowych.

Budowa centrum zapewniła odpowiednią bazę sportową dla dzieci z obszarów wiejskich i gminy oraz umożliwiła lepszy dostęp mieszkańców do infrastruktury sportowej.

g) Dziedzictwo kulturowe, zabytki

Na terenie miejscowości Wąsewo występują trzy kategorie zabytków. Pierwszą z nich stanowią obiekty wpisane do rejestru zabytków. Do drugiej kategorii należą obiekty archeologiczne i architektoniczne nie wpisane do rejestru zabytków. Trzecią zaś stanowią obiekty o wartościach historycznych i pamiątkowych nie objęte ewidencją.

Tablica: Obiekty zabytkowe objęte rejestrem zabytków

Nr rej	Typ obiektu	Nazwa obiektu	Chronologia
149	architektoniczny	Murowany Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP, arch. J.P. Dziekoński	1912 – 1920 odbudowany w 1949

220	Cmentarz drewniana kaplica cmentarna	i	Najstarsza część cmentarza parafialnego Drewniana kaplica cmentarna	Pierwsza połowa XIX wieku
-----	--------------------------------------	---	--	---------------------------

Źródło: wg informacji Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Ostrołęce

Zespół Sakralny Kościoła parafialnego p.w. Narodzenie NMP wpisany jest do zabytków pod numerem 149. Został zaprojektowany przez czołowego architekta polskiego końca XIX i początku XX wieku Józefa Piusa Dziekońskiego. Kościół neogotycki, usytuowany jest na wzgórzu w północno – wschodniej części Wąsewa, przy drodze wiodącej do Wysocza. Świątynie otacza ażurowe ogrodzenie metalowe na murowanych z cegły słupkach z bramą główną do której dojście prowadzi szerokimi schodami. Teren przykościelny porastają okazałe jesiony, buki i klony.

Na wschód od kościoła znajduje się dom parafialny a na południowy wschód – murowana plebania z drugiej połowy XIX wieku i zabudowania gospodarcze.

Obecny kościół neogotycki został wzniesiony w latach 1912 – 1920 w miejsce poprzedniego, z końca XVIII wieku.

W czasie II wojny światowej (1944 r) kościół uległ częściowemu zniszczeniu.

W 1946 roku odbudowana została zniszczona fasada oraz prezbiterium. W 1947 roku przykryto dachem nawy. W latach 50 wykonano freski według projektu prof. Przeorskiej, a w 1980 roku wykończono wieże.

Do najcenniejszego wyposażenia wnętrza kościoła należy Obraz Matki Boskiej Wąsewskiej pochodzący z pierwszej połowy XVIII wieku oraz około 30 tabliczek wotowych z XVIII i pierwszej połowy XIX wieku.

Historia kultu obrazu

Pierwsza źródłowa wiadomość na temat Obrazu pochodzi z 1711 r. Opis wizytacyjny parafii rozpoczęto zdaniem: „**Wieś ta Wąsewo posiada miasto uciezki, mianowicie Obraz Najświętszej Marii Panny umieszczony na głównym ołtarzu.**”

Wokół obrazu i na ołtarzu znajdowały się liczne wota. Obraz i wota wymieniono w kolejnych wizytach biskupich i dziekańskich w 1794 roku - dziekan użył określenia „Obraz słynący łaskami” i te słowa powtarzano do końca XX wieku.

W 1906 roku pojawiło się określenie " Obraz cudowny" i tak nazywany do dzisiaj. W 1944 roku jedna z wież upadła wzdłuż kościoła niszcząc główny ołtarz. W Obrazie zostało nietknięte tylko oblicze Matki Bożej i Dzieciątka. Po przesunięciu się frontu Obraz przeniesiono do budynku gminnego, gdzie przez pewien czas wierni gromadzili się na Mszę Świętą. Następnie Obraz powrócił do głównego ołtarza świątyni. W latach 1954 - 1956 artyści złotnicy z Warszawy dokonali renowacji Obrazu. Wizerunek Maryi umieszczono w odnowionym głównym ołtarzu, gdzie Obraz pozostaje do dzisiaj.

Odpusty

Patronem kościoła w Wąsewie był Mateusz ewangelista, a od 1781 roku Matka Boska w święcie Narodzenia. Były i pozostały ponadto odpusty na Zielone Świątki, Narodzenia Matki Boskiej, Przemienienia Pańskiego. Wierni gromadzili się licznie we wszystkie uroczystości Matki Boskiej: Oczyszczenia, Zwiastowania, Nawiedzenia, Różańcowej i Niepokalanego Poczęcia.

Pielgrzymki

W 1767 roku i następnych wizytacjach dziekani podali, iż do Wąsewa przybywały rzesze ludzi. W 1848 roku ludzie przychodzili " z odległych okolic". W dwa lata potem na odpuście Narodzenia NMP wierni złożyli 393 intencji

mszalnych, a na Zielone Świątki 369 intencji. W 1873 roku dziekan stwierdził, iż z różnych stron przybywało kilka tysięcy pielgrzymów i do dwudziestu księży. W 1931 roku odpust Zielone Świąta i odpust Narodzenia NMP gromadził około 8 tysięcy wiernych. Obecnie dwa wspomniane odpusty skupiają po kilkanaście tysięcy wiernych.

Wota

Podczas wizytacji biskupiej z 1711 roku wymieniono wiele wotów: rubinów, pereł, spinek, krzyżyków, tabliczek, łańcuszków. Na Obrazie sukienka była haftowana złotem i srebrem, w koronie znajdowały się rubiny.

Obecnie przy Obrazie jest około 70 wotów tabliczkowych z wyobrażeniem oczu, rąk, nóg i piersi kobiecych, cztery krzyże wojenne (zasługi), 23 sznury koralii. W 1956 roku na Obraz nałożono złotą sukienkę dla Maryi i Dzieciątka.

W 1709 roku bogaty parafianin uposażył promotorię różańcową. Uczynił to dla powiększenia czci Matki Boskiej, pomocy duszom w czyśćcu i pamięci o duszach swoich przodków. Z promotorią związane było Bractwo Różańcowe, które również szerzyło kult do Matki Boskiej Wąsewskiej.

Koronacja Obrazu

8 września 2000 roku z udziałem przedstawicieli Konferencji Episkopatu Polski arcybiskupów i biskupów z całej Polski, dokonany został akt koronacji Obrazu Matki Bożej Wąsewskiej. Mszy świętej pontyfikalnej przewodniczył Kardynał Józef Glemp - Prymas Polski.

Kosztowne korony pobłogosławił Ojciec Święty Jan Paweł II w czasie swej pielgrzymki do Ojczyzny. Dokonał tego podczas wizyty w Ełku 8 czerwca 1999 roku. Na uroczystość przybyły liczne pielgrzymki z okolicznych parafii. W uroczystości wzięło udział ponad 20 tysięcy osób.

Cmentarz parafialny i kaplica cmentarna w Wąsewie znajdują się w odległości około 400 m na północ od kościoła. Pochodzą z II ćwierćwiecza XIX wieku. W końcu XIX wieku oś podłużna poza terenem cmentarza została przymknięta małą kaplicą cmentarną wzniesioną z drewna.

Do najstarszych nagrobków zachowanych w stosunkowo dobrym stanie należą:

- pomnik żeliwny w kształcie obelisku Piotra Zielińskiego zm. w 1869 roku właściciela dóbr Mokrylas,
- pomnik w kształcie betonowego obelisku z 1898 roku.

4.2 Rolnictwo

Wąsewo jest gminą wiejską, typowo rolniczą. Pod względem rolniczym charakteryzuje się ona następująco:

Użytkowanie ziemi

Użytki rolne na terenie wsi zajmują 403,05 ha, w tym: łąki i pastwiska 69,96 ha, grunty orne 327,18 ha i sady 5,91 ha.

Obszar zdrenowany wynosi 13,27 ha. Lasy zajmują powierzchnię 75,85 ha, drogi 16,23 ha, nieużytki 3,30 ha.

Struktura własnościowa i wielkość gospodarstw

Jedyną formą własności w strukturze władania gruntami na obszarze wsi jest gospodarka indywidualna. W gospodarce indywidualnej produkcja rolnicza prowadzona jest przez 68 gospodarstw. Średnia wielkość gospodarstwa kształtuje się na poziomie 5,42 ha (użytków rolnych).

Produkcja roślinna

W strukturze zasiewów w ostatnich latach nie nastąpiły istotne zmiany. Dominuje uprawa zbóż, ziemniaków, roślin pastewnych i warzyw.

Produkcja zwierzęca

Głównym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest hodowla bydła mlecznego i opasowego oraz chów trzody chlewnej.

Obecnie rolnictwo pozostaje jedną z głównych funkcji rozwojowych wsi.

4.3 Działalność gospodarcza

Działalnością gospodarczą zajmują się osoby, które nie prowadzą produkcji rolniczej. Na terenie Wąsewa nie funkcjonują duże zakłady produkcyjne.

Na dzień dzisiejszy na terenie miejscowości Wąsewo prowadzi działalność 20 podmiotów gospodarczych (wpisy do działalności gospodarczej) w zakresie usług - 65%, handlu – 35%.

4.4 Inwentaryzacja zasobów infrastrukturalnych

a) Mieszkalnictwo

Znaczną część zabudowy mieszkaniowej stanowią budynki w dobrym stanie technicznym, wybudowane w ostatnim trzydziestoleciu. Charakteryzują się one estetycznym wyglądem oraz wykończeniem elewacji.

Zabudowę mieszkaniową stanowią budynki prywatne: zagrodowe i jednorodzinne.

b) Zaopatrzenie w wodę

Miejscowość Wąsewo jest w 100 % zwodociągowana i zaopatrywana z ujęcia wody podziemnej zlokalizowanego w Wąsewie. Ujęcie to zasila ponadto takie wsie jak: Wąsewo Kolonia, Mokrylas, Wysocze, Zgorzałowo, Zastawie.

W Wąsewie woda pobierana jest z dwóch studni i uzdatniana na Stacji Uzdatniania Wody, zgodnie z warunkami zawartymi w pozwoleniu nr OŚ.VIII.6210-31/98, ważnym od 1998.05.07 do 2013.12.31.

c) Odprowadzanie ścieków

Sieciowy system odprowadzania ścieków istnieje tylko w miejscowości Wąsewo. Odprowadzanie ścieków odbywa się poprzez system kanalizacji sanitarnej do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o wydajności 120 m³/dobę, zlokalizowanej w

zachodniej części wsi Wąsewo. Głównym odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Potok Czerna.

Ogółem długość sieci kanalizacyjnej wynosi ponad 4,7 km (bez przykanalików). W miejscowości Wąsewo do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 100 budynków i 109 mieszkań w tych budynkach, co stanowi 53,3% wszystkich budynków w miejscowości Wąsewo. Ścieki odprowadzane do oczyszczalni ścieków wynoszą aktualnie ok. 45 m³/dobę.

Wszyscy mieszkańcy Wąsewa mają możliwość podłączenia się do systemu kanalizacji sanitarnej, jednakże nie wszyscy korzystają z tych udogodnień.

Gospodarstwa, które nie podłączone są do kanalizacji odprowadzają ścieki do bezodpływowych zbiorników przydomowych (szamb).

d) Energia elektryczna

Zasilanie w energię elektryczną wsi Wąsewo odbywa się z głównego Punktu Zasilającego, zlokalizowanego na terenie miasta Ostrów Mazowiecka, za pomocą sieci elektroenergetycznej średniego (SN 15kV) i niskiego napięcia.

Wieś wyposażona jest w oświetlenie uliczne w postaci latarni punktowych z wyłącznikami zmierzchowymi i czasowymi.

e) Telekomunikacja

Wszyscy mieszkańcy Wąsewa korzystają z możliwości podłączenia do stacjonarnej sieci telefonii należącej do:

- MULTIMEDIA POLSKA – POŁUDNIE S.A.
- TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

Mieszkańcy Wąsewa mogą również korzystać z telefonów komórkowych – na terenie gminy znajdują się 3 stacje bazowe telefonii komórkowej.

f) Energia ciepła, gaz

W 1994 roku na terenie gminy Wąsewo został wybudowany gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 zasilający mieszkańców w gaz ziemny. W miejscowości Wąsewo

z gazociągu korzysta 66 gospodarstw domowych oraz obiekty użyteczności publicznej.

Gospodarstwa domowe w większości ogrzewane są w oparciu o indywidualne kotłownie opalane węglem i drewnem.

Z systemu olejowo – gazowego korzystają: Gimnazjum, Zespół Placówek Oświatowych, Dom Nauczyciela, Ośrodek Zdrowia, Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, GS.

g) System komunikacyjny – sieć dróg

Podstawowym elementem sieci komunikacyjnej jest droga krajowa nr 60 relacji Kutno- Ciechanów-Ostrów Mazowiecka przecinająca obszar gminy z południowego wschodu na zachód o długości 9,7 km. Droga krajowa nr 60 stanowi połączenie międzyregionalne centrum kraju z województwem podlaskim i dalej z Litwą i Białorusią. Na obszarze gminy Wąsewo nie występują drogi wojewódzkie.

Wg materiałów Zarządu Dróg Powiatowych w Ostrowi Mazowieckiej na terenie gminy Wąsewo występują drogi powiatowe V klasy technicznej o łącznej długości 65,0 km, w tym: drogi powiatowe o nawierzchni bitumicznej o długości 31,3 km, drogi o nawierzchni żwirowej o długości 17,3 km. Pozostałe drogi powiatowe są drogami gruntowymi.

Wg materiałów Urzędu Gminy w Wąsewie na terenie gminy znajdują się 22 drogi gminne o łącznej długości 57,339 km, w tym: 3,388 km dróg o nawierzchni bitumicznej, co stanowi 5,9% dróg ogółem, 22,079 km dróg o nawierzchni żwirowej, co stanowi 38,5% dróg ogółem, 31,872 km dróg o nawierzchni gruntowej, co stanowi 55,6% ogółem dróg gminnych. Ponadto na terenie gminy występują 3 drogi zakładowe o nawierzchni żwirowej o długości 4,0 km.

W latach 2004 – 2007 stan nawierzchni niektórych odcinków dróg znacznie się poprawił poprzez zbudowanie nawierzchni asfaltowej. Co roku ulega również poprawie stan nawierzchni dróg gruntowych poprzez ich żwirowanie.

W zwartej zabudowie wiejskiej, ulice mają na ogół nawierzchnię bitumiczną lub żwirową.

4.5. Analiza zasobów miejscowości Wąsewo, gmina Wąsewo

1) Co wieś wyróżnia?

- wzajemne relacje pomiędzy mieszkańcami, oparte na szacunku, zaufaniu i trosce o wspólne dobro,
- zwarta zabudowa miejscowości – walory architektoniczne,
- dostępność sportu i oświaty (Gminne Centrum Sportu i Rekreacji, Gimnazjum, Szkoła Podstawowa),
- dostępność usług bankowych (Bank Spółdzielczy),
- dostępność poradnictwa dla bezrobotnych i rolników (Gminny Klub Pracy, Ośrodek Doradztwa Rolniczego),
- położenie i klimat
- opieka medyczna- ośrodek zdrowia,
- parafia rzymskokatolicka i zabytkowy kościół,
- miejsca kultu sakralnego i historycznego,
- remiza strażacka, Ochotnicza Straż Pożarna,
- dobra dostępność komunikacji autobusowej.

2) Jakie pełni funkcje?

- oświatowe,
- usługowo-handlowe,
- kulturalne,
- mieszkaniowe i mieszkaniowo-rekreacyjne,
- rolniczo –produkcyjne,
- administracyjne,
- opieki zdrowotnej.

3) Kim są mieszkańcy wsi?

- rolnikami,
- pracownikami najemnymi, pracownikami prywatnych firm i zakładów,
- właścicielami sklepów, prywatnych firm (prywatna przedsiębiorczość),
- osiedlającymi się mieszkańcami stolicy,

- ludnością wiekowo zróżnicowaną.

4) Co daje mieszkańcom utrzymanie?

- praca w rolnictwie,
- praca zarobkowa poza rolnictwem w okolicznych miastach,
- świadczenia emerytalne i rentowe,
- działalność na własny rachunek gospodarczy,
- zasiłki wypłacane przez GOPS,
- zasiłki dla bezrobotnych.

5) Jak wieś jest zorganizowana?

- Rada Sołecka,
- OSP,
- Rada parafialna; chór parafialny,
- kluby sportowe,
- koła zainteresowań,
- Stowarzyszenie – Ziemia Wąsewska.

6) Co wieś proponuje dzieciom i młodzieży?

- sporty: piłkę nożną, piłkę siatkową, tenis stołowy, zawody, mecze, lekkoatletykę, ćwiczenia siłowe,
- naukę w szkołach w Wąsewie,
- zajęcia pozaszkolne w kołach sportowych i innych,
- uczestnictwo w zajęciach pozaszkolnych : konkursy, zabawy.

7) Z kim rozwiązywane są problemy wsi?

- Rada Gminy,
- Wójt Gminy,
- Rada Sołecka,
- Sołtys,
- OSP,
- Rada Parafialna.

8) Jakie obyczaje wieś pielęgnuje i rozwija?

- odpusty parafialne,
- święta kościelne z uroczystą oprawą,
- topienie marzanny w szkole,
- Koło Gospodyń Wiejskich – tradycję wyrobów i potraw regionalnych,
- dożynki,
- tradycja ochotniczej straży pożarnej - zawody strażackie, dzień strażaka.
-

9) Jaki wieś ma wygląd?

- miejscowość o zwartej zabudowie i wymieszanych stylach architektury,
- zadbane i czysta,
- reprezentatywne budownictwo sakralne.

10) Jakie są mieszkania i obejścia?

- obejścia głównie murowane, ogrodzone, zadbane, schludne otoczenie,
- wyposażenie mieszkań w sprzęt gospodarstwa domowego.

11) Jaki jest stan otoczenia i środowiska?

- środowisko nieskażone przemysłowo,
- specyficzne położenie klimatyczne, duże zalesienie,
- występowanie rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

12) Jakie jest rolnictwo?

- gospodarstwa indywidualne,
- głównie występują gospodarstwa do 4 - 5ha, z tendencją do koncentracji powierzchni i produkcji rolnej,
- tradycyjne uprawy: zboża, ziemniaki, rośliny pastewne,
- hodowla bydła mlecznego i trzody chlewnej,
- zbyt małe zainteresowanie rolników uprawami „ekologicznymi”,
- słabe gleby.

13) Jakie są powiązania komunikacyjne?

- komunikacja samochodowa ; PKS i linie prywatne,
- dobre połączenia komunikacyjne z okolicznymi wsiami,
- indywidualne środki lokomocji.

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT ma na celu przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów i ustalenie słabych i mocnych stron miejscowości oraz najbliższego otoczenia społeczno – gospodarczego, infrastrukturalnego i przyrodniczego, które przekłada się bezpośrednio na szanse i/lub zagrożenia wsi w okresie perspektywicznym.

Analiza ta pozwala na sprawne ustalenie atutów wsi oraz istotnych braków obniżających jej wartość i spowalniających rozwój, a także wskazuje, jakie elementy otoczenia należy intensywnie wykorzystywać, jakie zmieniać, a jakim zapobiegać poprzez odpowiednie usystematyzowanie działania.

Funkcjonowanie miejscowości Wąsewo odbywa się w powiązaniu silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinują jej warunki działania. Czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne warunkujące rozwój gminy stanowią o jej rozwoju.

Mocne strony (potencjał) Sołectwa Wąsewo
---

1. Wąsewo jest stolicą Gminy, znajdują się tu Urząd Gminy, Kościół parafialny, szkoły, przedszkola, ośrodek zdrowia.
2. Występowanie placówek oświatowych i sportowych pełniących funkcje ponadlokalne (Gminne Centrum Sportu i Rekreacji , gimnazjum)
3. Obiekty zabytkowe (Zespół Sakralny Kościoła parafialnego p.w.Narodzenia NMP, Sanktuarium Maryjne)
4. Zakłady pracy prywatne, spółdzielcze (SCh, Bank Spółdzielczy)
5. Dobre drogi i infrastruktura techniczna miejscowości
6. Aktywni mieszkańcy, grupy nieformalne, OSP, stowarzyszenia (Klub Sportowy, Stowarzyszenie Ziemia Wąsewska), chór parafialny
7. Tradycja odpustów, dożynek, pielgrzymek do Sanktuarium
8. Tradycje sportowe (piłka nożna, lekkoatletyka, tenis stołowy)
9. Festiwal Pieśni Maryjnej
10. Bardzo silne podstawy historyczne wsi oraz dokumentacja dziejów i tradycji
11. Położenie blisko drogi krajowej nr 60
12. Duży potencjał turystyczny
  - Korzystne położenie geograficzne i klimatyczne
  - Duży potencjał przyrodniczy
  - Duża lesistość terenu - położenie w obrębie „Obszaru Funkcjonalnego Zielone Płuca Polski”
  - Brak uciążliwych zakładów pracy
  - Żwirownie – teren do wykorzystania pod rekreację
13. Wolne tereny pod inwestycje
14. Istnienie warunków naturalnych do stworzenia produkcji zdrowej żywności

Słabe strony (problemy i potrzeby mieszkańców) Sołectwa Wąsewo

1. Brak bazy noclegowej
2. Brak zakładów przemysłowych, bezrobocie
3. Migracja młodzieży do miast, starzenie się społeczeństwa
4. Niezagospodarowane osiedlowe uliczki
5. Niewykorzystane tereny inwestycyjne
6. Trudności pozyskania terenów pod budowę domów
7. Położenie poza głównym ciągiem komunikacyjnym
8. Słaba promocja na zewnątrz
9. Mało atrakcyjna miejscowość inwestycyjna

Szanse

1. Możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowych na wsparcie realizacji zaplanowanego rozwoju wsi.
2. Rozwój ekologicznego rolnictwa podlegającego dotacji
3. Rozwój działalności gospodarczej
4. Rozwój nowoczesnej bazy sportowej
5. Większy udział kół i stowarzyszeń lokalnych w życiu społeczności
6. Pozyskanie środków finansowych na aktywizację zawodową mieszkańców
7. Polityka UE dot. rozwoju i odnowy obszarów wiejskich, np. w zakresie dziedzictwa kulturowego

Zagrożenia

1. Degradacja środowiska naturalnego i przestrzeni rolnej w wyniku intensywnego zagospodarowania i niskiej świadomości ekologicznej
2. Wysoka konkurencyjność produktów rolniczych
3. Odływ wykwalifikowanych młodych ludzi
4. Brak środków w indywidualnych gospodarstwach rolnych na modernizację i rozwój
5. Niewystarczające środki w budżecie gminy na rozwój infrastruktury drogowej
6. Brak stabilnego zabezpieczenia finansowego dla rozwoju oświaty
7. Brak środków na modernizację obiektów dziedzictwa kulturowego
8. Brak wystarczających środków finansowych na różne formy pomocy społecznej
9. Utrzymujące się ubóstwo na terenach wiejskich
10. Niedostateczne zabezpieczenie finansowe Ośrodka Zdrowia

VI. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI WĄSEWO - CEL NADRZĘDNY

Poprawa standardu życia mieszkańców Wąsewa poprzez stymulację rozwoju społeczno-gospodarczego, w oparciu o dynamiczny rozwój całej Gminy Wąsewo.

Do realizacji wyznaczonego celu konieczne jest:

- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w planowaniu inwestycyjnym na poziomie lokalnego samorządu i aktywne włączenie w dyskusje nad stosownymi dokumentami (budżety, plany inwestycyjne itp.).
- Wykorzystanie zaangażowania i aktywności społecznej mieszkańców.
- Konsekwentne realizowanie założonych celów i wybranych zadań.

VII. CELE I ZADANIA WYZNACZONE DO REALIZACJI PROGRAMU

7.1 Lista zamierzeń i celów

W celu stworzenia zbioru inwestycji, działań i zadań, jakie należy przeprowadzić w okresie krótkoterminowym i perspektywicznym na terenie miejscowości Wąsewo posłużono się przede wszystkim wynikami analizy SWOT oraz sugestiami mieszkańców.

Cele wyznaczone do realizacji w ramach „Planu Odnowy Miejscowości Wąsewo” oraz zadania istotne dla jego osiągnięcia:

1. ***Poprawa wizerunku miejscowości Wąsewo:***

- opracowanie i wdrożenie programów zachęcających do dbałości o estetykę wsi,
- działania na rzecz poprawy estetyki wsi i terenów przyległych,
- budowanie integracji społeczności lokalnej poprzez angażowanie mieszkańców w organizacje pozarządowe, koła zainteresowań, zespoły kulturalne.

2. *Kultywowanie dziedzictwa kulturowego, religijnego i historycznego*

- ochrona zabytków architektury wiejskiej i zabytków sakralnych,
- zachowanie i dbałość o miejsca i pomniki historyczne.

3. *Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości*

- budowanie atrakcyjności wsi na bazie posiadanych atutów kulturowych i zabytkowych (przebudowa placów i ciągów pieszych w centrum Wąsewa),
- aktualizacja miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi uwzględniającego sugestie mieszkańców i niezbędne czynniki rozwojowe wsi,
- wspieranie rolników w zakresie nowoczesnych form gospodarowania i upraw ekologicznych,
- promowanie zdrowych produktów ekologicznych i zdrowej żywności (przetwórstwo na wsi),
- promocja wsi poprzez internet, materiały promocyjne i imprezy.

4. *Łatwe i bezpieczne poruszanie się w obrębie miejscowości Wąsewo*

- doprowadzenie do poprawy stanu dróg dojazdowych,
- wprowadzenie odpowiedniego oznakowania drogowego,
- poprawa jakości oświetlenia,
- założenie monitoringu w Wąsewie.

5. *Większe szanse rozwoju edukacyjnego i zawodowego mieszkańców*

- cykliczne spotkania na temat rynku pracy, szkolenia dla rolników i grup producenckich,
- szkolenia bezrobotnych,
- kursy komputerowe, nauka języków obcych dla dzieci i młodzieży,
- wspieranie działań na rzecz poprawy jakości oświaty.

6. Upowszechnianie sportu na poziomie lokalnym i regionalnym

- promowanie i rozwijanie wśród młodzieży i dorosłych dyscyplin sportowych: piłka nożna, tenis stołowy, piłka siatkowa,
- organizowanie rozgrywek piłkarskich i zawodów o charakterze ponadlokalnym,
- promocja i rozwój klubu sportowego KS Wąsewo
- utworzenie turystyczno-sportowej bazy noclegowej.

7. Aktywizacja i zwiększenie integracji mieszkańców.

- organizowanie przedsięwzięć aktywizujących i integrujących mieszkańców i poszczególne grupy (dzieci i młodzież, dorosłych i seniorów) w Sołectwie w zakresie: sportu, rekreacji, edukacji, kultury, (np.: festynów, imprez okolicznościowych, spotkań, warsztatów, wyjazdów, itp.)

7.2 Zadania inwestycyjne

W ramach przyjętych celów, analizy SWOT i założeń wskazanych dla realizacji przyjętej wizji rozwoju, mieszkańcy na spotkaniu w dniu 10 marca 2015 roku wyodrębnili listę najistotniejszych działań inwestycyjnych, jakie należy przeprowadzić w miejscowości Wąsewo.

Zadania inwestycyjne planowane w Wąsewie na lata 2015 – 2020

1. Przebudowa ulic wewnętrznych w Wąsewie:
  - ul. Szkolna (działka nr 308),
  - osiedle Szkolna 2 (ul. Kwiatowa, ul. Krótka),
2. Poprawa jakości oświetlenia.
3. Założenie monitoringu w Wąsewie.
4. Zagospodarowanie – przebudowa placu wokół budynku Gminy w Wąsewie, utworzenie nowych miejsc parkingowych.
5. Budowa ronda na wjeździe do Wąsewa.
6. Zorganizowanie biblioteki gminnej.

IX. Możliwości finansowania zadań Planu Odnowy Miejscowości

Mieszkańcy mają pełną świadomość, że nie wszystkie zadania w krótkim horyzoncie czasowym mogą zostać zrealizowane. Dlatego przedstawiony w powyższym punkcie harmonogram ma dać perspektywę minimum 5 lat realizacji programu. Część zadań jest zaznaczona do realizacji w ramach możliwości wsparcia z funduszy Unii Europejskiej w latach 2014-2020. Natomiast dla krótkoterminowego okresu 2-3 lat przyjęto do realizacji realne zadania w ramach aktualnie dostępnych środków wsparcia z UE lub prognozy finansowej (WPF).

Taka perspektywa czasowa realizacji planu odnowy do roku 2020 daje większe prawdopodobieństwo ich realizacji, dobrego przygotowania projektów, wpisania zadań do tworzonych planów strategicznych gminy, powiatu, czy województwo i sprawną ich realizację, czytelną i transparentną.

Niektóre zadania lub przedsięwzięcia mają charakter ciągły. Oznacza to, że są realizowane cyklicznie w każdym roku realizacji „**Planu Odnowy Miejscowości Wąsewo na lata 2015-2020**”, w ramach dostępnych środków i podejmowanych uchwał przez mieszkańców i Radę Sołecką.

Harmonogram finansowy wdrażania jedynie wskazuje możliwości realizacji wybranych zadań lub przedsięwzięć. Fundusze na realizację zaplanowanych zadań i przedsięwzięć są do pozyskania z różnych źródeł. W szczególności zadania powinny być finansowane ze środków:

- *budżetu gminy;*
- *funduszy celowych;*
- *podmiotów gospodarczych;*
- *środków własnych mieszkańców;*
- *Funduszu Ochrony Środowiska;*
- *Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 w ramach wsparcia z UE;*
- *pozostałych Programów Operacyjnych finansowanych z Unii Europejskiej;*
- *Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,*
- *Polsko-Szwajcarskiego Programu Współpracy i itp.);*

- *Budżetu państwa;*
- *Inne środki i fundusze (np. Polsko Amerykańska Fundacja Wolności) itp.*

Fundusz sołecki.

Fundusz sołecki to fundusz wyodrębniony z budżetu gminy z przeznaczeniem na poprawę warunków życia mieszkańców, tworzony na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 420 z późn. zm.)

Aby sołectwo otrzymało pieniądze, Rada Gminy do 31 marca w roku poprzedzającym jego wykorzystanie musi wyodrębnić taki fundusz poprzez uchwałę. Jakie korzyści będzie miała gmina z utworzenia funduszu sołeckiego? Korzyścią dla gminy i danej miejscowości są dodatkowe pieniądze z budżetu państwa, które w przypadku nie utworzenia funduszu nie będą przysługiwać. Dodatkowe środki będą odpowiednio wynosić 10, 20 i 30 % wykonanych wydatków. Najwyższe dofinansowanie otrzymują gminy o najniższych dochodach. Kwotę, jaka wpłynie do danej gminy wylicza się ze wzoru podanego w Ustawie o Funduszu Sołeckim.

Środki z funduszu muszą być przeznaczone na realizację zadań, które będą służyły poprawie życia mieszkańców danej miejscowości, sołectwa. Muszą ponadto należeć do zadań własnych gminy i być zgodne ze strategią rozwoju gminy i Planem Odnowy Miejscowości.

Wieloletnia prognoza finansowa (WPF).

Ustawa o finansach publicznych z dn. 27 sierpnia 2009 r. wprowadza **wieloletnią prognozę finansową** (WPF). Jest to nowy mechanizm zarządzania finansami gminy, który ma ulepszyć racjonalność gospodarowania środkami publicznymi. Niektóre, większe zadania inwestycyjne przyjęte do realizacji w ramach Planu Odnowy Wsi powinny znaleźć się w wieloletnim programie inwestycyjnym gminy.

Konkursy ogłaszane przez Urząd Gminy na realizację zadań lub usługi publicznej w ramach rocznych programów współpracy.

Zgodnie z **Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** Rada Gminy zobowiązana jest do uchwalania rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Program współpracy jest podstawowym dokumentem, który opisuje zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi

a działającą, na terenie miejscowości organizacją pozarządową, np. stowarzyszeniem.

Formy współpracy pomiędzy Urzędem Gminy Różan a powstałą i funkcjonującą na terenie miejscowości organizacją pozarządową mogą być prowadzone w szczególności poprzez zlecenie organizacji pozarządowej wykonywania zadania publicznego, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

Podstawą do zlecenia usług powinien być roczny program współpracy, a samo zlecenie usług powinno wynikać z chęci zwiększenia efektywności wykorzystania środków.

Finansowanie zadań w ramach inicjatywy lokalnej.

Inicjatywa lokalna została wprowadzona do polskiego systemu prawnego nowelizacją *Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*¹. Inicjatywa lokalna jest sposobem na wzmocnienie lokalnych inicjatyw i „wymuszenie” na samorządzie reagowania na zgłaszane oddolnie inicjatywy. Jest to również sposób na efektywne wykorzystanie potencjału lokalnego i zachęcenie mieszkańców do „brania spraw w swoje ręce”.

Mieszkańcy przy zgłaszaniu inicjatywy mogą działać samodzielnie lub skorzystać z pomocy organizacji pozarządowej. Organizacja pełni tylko rolę pełnomocnika mieszkańców. To sami mieszkańcy muszą się zorganizować, a organizacja może ich jedynie reprezentować. Jest to bardzo dobre narzędzie do działań lokalnych stowarzyszeń, jak również grup nieformalnych, w tym na przykład kół gospodyń wiejskich.

Mieszkańcy lub reprezentująca ich organizacja mogą zwrócić się z inicjatywą do samorządu, w miejscu zamieszkania lub siedziby. Oznacza to, że adresatem inicjatywy lokalnej będzie przede wszystkim gmina, ale formalnie nic nie stoi na przeszkodzie, żeby zwrócić się z wnioskiem do powiatu czy województwa. Inicjatywa może więc swoim zasięgiem obejmować zarówno jedną ulicę, miejscowość lub gminę, jak i powiat czy województwo. Należy jednak pamiętać, że każdy ze szczebli

---

¹Ustawa z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

samorządowych ma określone zadania własne, które determinuje to, czy mogą być adresatem inicjatywy lokalnej. Przykładowo, jeżeli zgłaszamy inicjatywę do powiatu musimy wiedzieć, jakie ma on zdanie i co z katalogu można zgłosić do powiatu, województwa a co do gminy.

Jak zostało to wspomniane wcześniej inicjatywa lokalna dotyczy zadań publicznych, czyli zadań, jakie realizuje gmina, powiat czy województwo. Zakres przedmiotowy inicjatywy lokalnej jest określony w specjalnym katalogu. Oznacza to, że nie każdy pomysł mieszkańców może być objęty tą formą współpracy. W ramach katalogu znalazły się zadania z zakresu:

- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych obejmujących w szczególności budowę lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- edukacji, oświaty i wychowania;
- działalności w sferze kultury fizycznej i turystyki;
- ochrony przyrody, w tym zieleni na wsi i w miastach;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego

Środki z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2014-2020

Do głównych źródeł finansowania z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej zaliczamy:

Program Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020 (PROW):

W zakresie poprawy jakości życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, Działanie: Odnowa i rozwój wsi. W ramach wdrażania podejścia Leader, czyli przy wsparciu Lokalnych Grup Działania w ramach ogłaszanych konkursów

związanych z wdrażaniem Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR).

Możliwości wsparcia z innych programów operacyjnych - Fundusze Europejskie 2014 -2020.

1. Program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia (**Wiedza, Edukacja, Rozwój**) – „następca” PO Kapitał Ludzki.
2. Program operacyjny dotyczący rozwoju cyfrowego (**Polska Cyfrowa**).

Do krajowych funduszy i agencji wspierających działalność podmiotów gospodarczych zaliczmy:

- *Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;*
- *Fundusz Pracy;*
- *Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;*
- *Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;*
- *Krajowa Agencja Poszanowania Energii;*
- *Fundacje wspomagające zaopatrzenie wsi w wodę.*

6. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości, monitorowanie i ewaluacja.

Sołtys i Rada Sołecka jest odpowiedzialna nie tylko za opracowanie dokumentu, ale także za zarządzanie całym procesem wprowadzania planu w życie, ustalanie harmonogramu prac, kontakty z gminą i społecznością lokalną, innymi instytucjami zaangażowanymi w proces realizacji odnowy miejscowości.

Organizacja wdrażania Planu Odnowy Miejscowości jako proces ciągły wymaga systematyczności i stwarza największą trudność, stąd też ważny jest podział obowiązków w grupie i cykliczne dobrze przygotowane spotkania robocze.

Postęp w realizacji Planu Odnowy Miejscowości będzie oceniana raz do roku na zebraniach wiejskich. W razie potrzeby przeprowadzać się będzie aktualizacje dokumentu.

Monitorowanie będzie procesem ciągłym, przez systematyczne zarządzanie i ocenę postępu prac przy realizacji określonych w planie zadań. Proces zmian będzie dokumentowany przez prowadzenie kroniki i wykonywanie zdjęć.

Ewaluacja dokonywana będzie przez ocenę realizacji założonych celów, realizacji

zadań i przedsięwzięć. Ocena ta dokonywana będzie za pomocą wskaźników w porównaniu do stanu wyjściowego.

Cele i działania określone do realizacji w ramach Planu Odnowy Miejscowości są komplementarne z innymi celami i działaniami określonymi w przytoczonych dokumentach strategicznych na wszystkich poziomach.

Realizacja tych celów na poziomie lokalnym wpłynie na realizację celów strategicznych gminy, województwa i kraju, Unii Europejskiej.

Zasady wdrażania Planu Odnowy Miejscowości

Planu odnowy miejscowości nie można wdrażać tylko poprzez same projekty, nakazy, polecenia czy inicjatywy odgórne. Realizacja musi się opierać o trwały system wartości. Mogą w tym pomóc zasady. Zasady są czymś umownym, normą społeczną, którą należy się kierować dla osiągnięcia danego celu, dla budowania więzi społecznych.

Zasady wdrażania dotyczą sołtysa i Rady Sołeckiej oraz mieszkańców danej miejscowości dla której opracowano plan. Poniższej przedstawione zasady ogniskują odpowiedzialność za przebieg odnowy na liderach i członka grupy odnowy.

Prowadzi to do wzrostu motywacji uczestników odnowy i oparcia działania o ich system wartości.